

Aktuelt
Side 1/2 >>

Publikasjoner
Side 3 >>

Konferanser
Side 4 >>

Ledige stillinger
Side 4 >>

Høye forventninger til CenSES

Olje- og energiminister Ola Borten Moe, Forskningsrådet og brukerpartnerne venter seg nyttige resultater fra forskningen ved CenSES.

Olje- og energiminister Ola Borten Moe håper CenSES-leder Asgeir Tomasgard kan bidra med gode beslutningsunderlag om alt fra innføring av smart grids til bygging av høyspentmaster. Foto Claude R Olsen

– CenSES er viktig for å bygge nasjonal kompetanse. Når CenSES lykkes, betyr det at det blir lettere for meg å lykkes, både i jobben jeg har, og i valgene jeg skal gjøre som kunde hjemme, sa Borten Moe på lanseringskonferansen til CenSES 27. juni.

Lanseringskonferansen markerte åpningen av det første forsknings-senteret for miljøvennlig energi basert på samfunnsfag (FME Samfunn). Det nye senteret skal få frem fakta om hvordan fornybar energi påvirker samfunnet.

– Vi skal skaffe grunnlag for at myndigheter, bedrifter og husholdninger kan ta bedre beslutninger basert på forskning, sier senterleder Asgeir Tomasgard, som også er professor ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU.

CenSES skal samle innsikt på tvers av fag som energiøkonomi, energisystem-analyse, statsvitenskap, sosiologi, innovasjonsstudier, teknologi- og vitenskapsstudier. Senteret ledes av NTNU i Trondheim med syv forskningspartnere i Oslo, Bergen, Sogn og Fjordane og

Trondheim. I tillegg har senteret fått med seg viktige aktører fra næringsliv, forvaltning og akademia, i Norge og i utlandet.

Synlig i samfunnsdebatten

Olje- og energiminister Ola Borten Moe forventer at CenSES utfører uavhengige, faglig funderte analyser og skaffer kunnskap som er relevant for brukerne. Han oppfordrer forskerne til å være synlige der samfunnsvitenskapelige energi- og klimaspørsmål blir drøftet.

Ett område han gjerne vil ha hjelp til, er å få større gjennomslag for bygging av nye overføringslinjer innenlands. Statnett har planer om å investere 40 milliarder kroner de neste tjue årene, blant annet for å ruste opp kraftnettet til å ta i mot mer fornybar energi. Men det blir ikke mulig uten en annen virkelighetsoppfatning i mange deler av landet ifølge statsråden.

Divisjonsdirektør Fridtjof Unander i Forskningsrådet er imponert over hvor raskt CenSES er kommet i gang. CenSES var også blant søkerne i første runde da de åtte teknologisentrene ble valgt ut, men fikk ikke gjennomslag.

– Men CenSES ga seg ikke. De holdt ut og sendte gode søknader til RENERGI-prosjekter som de fikk støtte til. Denne viljen til å holde på senterideen har vært viktig, og ble også bemerket av panelet som evaluerte søknadene. Panelet var imponert over CenSES sin søknad og presentasjon, sa Unander.

Senteret får ti millioner kroner i støtte fra Forskningsrådet hvert år og har et totalbudsjett over åtte år på 240 millioner kroner. ■

Over 20 brukerpartnere er med

Brukerpartnerne er en viktig ressurs i forskningsarbeidet ved CenSES.

I april og mai traff forskningsledelsen en rekke av dem i Trondheim, Oslo og Bergen.

– Brukerpartnerne kan bidra til forskningen i senteret gjennom å sette aktuelle temaer på agendaen, bidra til brukercase som kan studeres av forskerne og delta i diskusjoner om forutsetninger som blir brukt, sier Arne Stokka, medlem av ledergruppa i CenSES og seniorforsker ved SINTEF teknologi og samfunn.

Dessuten blir relevansen i forskningen utprøvd, fortsetter han. Både energiselskaper, industri, tjenesteleverandører og offentlig virksomhet er representert blant brukerpartnerne.

– Vi har erfaring i at inkludering av brukerpartnerne i forskningsprosjekter kan være utfordrende, og derfor startet vi opp møtene tidlig og legger stor vekt på å få til en god kommunikasjon, sier Stokka.

Etter møtene på vårparten ligger ballen nå hos lederne av forskningsområdene i CenSES, som har en oppgave i å inkludere temaer som brukerpartnerne har adressert i sine forskningsprosjekt. Temaene som ble diskutert på brukermøtene var energieffektivisering i bygninger, Norge som grønt batteri for Europa, naturgass sin rolle i energiforsyningen, elektrisitet og transport, eksport av energiteknologi

Direkte dialog med brukerne er viktige for å få gode innspill til forskningen i CenSES. Her fra brukermøtet i Bergen. Foto: NHH

og verdien av fleksibilitet i energisystemet. Forskningen skal ta opp disse temaene, og prosjektene kan eksempelvis gjennomføres gjennom masteroppgaver og doktorgradsoppgaver.

Praktisk rettet

Mens forskningen innen CenSES har tidsperspektiv på fem til åtte år skal delprosjektene fra brukerpartnerne kunne gjennomføres fra ett til to år.

Fokus skal være på faktiske problemstillinger man møter hos brukerpartnerne, samtidig som de samsvarer med de langsiktige målene i forskningssenteret. På møtene fikk man både gode diskusjoner og innspill.

– Vi har fått utelukkende positive tilbakemeldinger fra de brukermøtene vi har hatt, og dette er noe vi helt klart skal følge opp, avslutter Stokka. ■

Doktorgradsstipendiat
Morten Nielsen

Infrastruktur for energibærere – et langsiktig perspektiv

Morten Nielsen er stipendiat ved institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU. Prosjektet hans heter «Modeling long-term energy infrastructure Development» og går inn under forskningsprosjektet LinkS- «Linking global and regional energy Strategies».

Dagens regionale infrastruktur for energi må utvikles for å oppnå et mer bærekraftig energisystem. Denne utviklingen vil være guidet av globale mål og retningslinjer, og for at disse målene skal nås og retningslinjene være effektive er man nødt til å finne regionale investeringsstrategier som er optimale i et globalt perspektiv.

For tiden arbeider Morten med en investeringsmodell som bruker resultater fra en global klimamodell og optimerer utbygningen av et regionalt kraftsystem. For å komme frem til en optimal investeringsstrategi vil modellen også ta hensyn til kortsiktig operasjonell planlegging med usikkerhet i etterspørsel og tilgjengelig fornybar energi.

Faksimile fra CenSES websider.

CenSES har fått nytt ansikt på nettet

I sommer er nettsidene til CenSES flyttet over til ny publiseringsplattform hos NTNU. På censes.no finner du nyheter fra senteret, informasjon om prosjekter og forskere, kommende arrangementer og informasjon om senteret.

censes.no

Nytt fra senterleder

Asgeir Tomasgard.

Marianne Ryghaug.

Etter den offisielle lanseringen i juni har vi primært jobbet med å få på plass konsortieavtalene og avtaleverket. Dette sendes ut til partnerne i disse dager til siste gjennomgang og signering. 1. august ble Carina E Reinholtsen ansatt som koordinator, og vi ønsker henne velkommen.

Allerede før lanseringen avholdt vi tre brukermøter i våres. De skal følges opp utover høsten. Vi ønsker tett kontakt med brukerpartnerne.

Internasjonalt samarbeid er også en aktivitet vi ønsker å prioritere fremover, og gjerne koblet opp mot ønskede aktiviteter blant brukerpartnerne. I tillegg skal det arrangeres to samlinger for stipendiatene våre i løpet av høsten.

Mvh Asgeir Tomasgard/
Marianne Ryghaug

Carina E Reinholtsen, ny koordinator for CenSES.

Ny koordinator for CenSES

Carina E Reinholtsen begynte som koordinator i CenSES 1. august. Hun har en master i Samfunnsplanlegging og kulturforståelse fra UiT, og har blant annet jobbet ved ulike sentre og prosjekter ved NTNU og UiT tidligere.

Tlf: +47 41 47 06 94

E-post: carina.reinholtsen@ntnu.no

Forside for rapporten «Vindkraft til havs».

Følg med på CenSES rapportserie

CenSES har nå fått egen rapportserie, hvor vi vil gi ut ulike rapporter og publikasjoner. Første utgivelse er rapporten «Vindkraft til havs. Teknologi- og industriutvikling fra et norsk bedriftsperspektiv» av Gard Hopsdal Hansen og Markus Steen fra NTNU. Rapporten finner du på CenSES sine nye nettsider, under publikasjoner.

www.ntnu.no/censes/publikasjoner

Publikasjoner

Hansen, G.H, Steen, M (2011).

Vindkraft til havs. Teknologi- og industriutvikling fra et norsk bedriftsperspektiv. CenSES rapport 1/2011. Trondheim: NTNU, CenSES.

Haugom, E., Westgaard, S., Solibakke, P. B., Lien, G. (2011).

Modelling day-ahead nord pool forward-price volatility: realized volatility versus GARCH models. *International Research Journal of Finance and Economics* (67), 31-45

Holden, E., Linnerud, K. (2010).

Environmental Attitudes and Household Consumption: An Ambiguous Relationship. *International Journal of Sustainable Development*, 13(3), 217-231.

Li, X., Armagan, E., Tomasgard, A., Barton, P. I. (2011).

Stochastic pooling problem for natural gas production network design and operation under uncertainty. *AIChE Journal* 57(8), 2120-2135

Solibakke P.B., Westgaard S., Lien G. (2011).

Carbon Stochastic Volatility Model Estimation and Inference: Forecasting (Un-) Conditional Moments. *Economics and Finance Review*, 1(6).

Westgaard, S., Estenstad, M., Seim, M. A., Frydenberg, S. (2011)

Co-integration of ICE Gas oil and crude oil futures. *Energy Economics*, 33(2), 311-320

Holder nye lavkarbonteknologier hva de lover når det gjelder lav klimapåvirkning?

Prosjektet som ledes av professor Edgar Hertwich ved NTNU, gjennomføres for FNs ressurspanel.
Foto: NTNU

Dette skal forskere ved NTNU finne ut gjennom prosjektet Environmental Sustainability Benchmarking of Low-Carbon Energy Technologies.

For å kvalifisere som miljøvennlig skal teknologien gi lave karbonutslipp, ikke påvirke økosystemet unødvendig og ikke ha unødvendige negative helseeffekter. Videre skal teknologiene kunne

implementeres i stor skala med de gitte ressursene som finnes.

– Dette prosjektet gir innsikt i hvilke energityper vi bør satse på når vi skal verne om klimaet, forteller Edgar Hertwich, prosjektleder og professor ved NTNU. Gjennom prosjektet skal forskerne studere hva konsekvensene og behovene for ressurser er innenfor de ulike teknologiene.

– I samfunnet fokuserer vi i stor grad på klimaeffekt, men det er viktig å vite hvilke konsekvenser de ulike teknologiene har for miljøet vårt, forteller Hertwich.

Les mer om prosjektet på censes.no

Stipendiatstilling tilknyttet CenSES

Ved Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) i Oslo er det ledig en treårig stipendiatstilling tilknyttet Centre for Sustainable Energy Studies/CenSES, hvor TIK er en av partnerne. TIKs forskning innenfor CenSES fokuserer i hovedsak på hvilken rolle offentlig policy spiller for teknologisk utvikling og innovasjon. Ph.d.-kandidaten vil jobbe innenfor dette feltet, med spesielt fokus på forskning som et policyinstrument for en langsiktig overgang til miljøvennlig energi i Norge.

<http://uio.easycruit.com/vacancy/587800/65773?iso=no>

Arrangementer

Smartgridkonferansen

15. september 2011, Trondheim
energinorge.no/nett/smartgridkonferansen-article8704-244.html

CenSES stipendiatsamlinger

3.-4. oktober, Selbustrand og 23. november 2011, Oslo
Det arrangeres to samlinger for stipendiater tilknyttet CenSES i høst. Den første blir på Selbustrand 3.-4. oktober hvor fokus blir akademisk skriving. Oppfølgingssamling blir i Oslo 23. november i forbindelse med ZERO-konferansen 21.-22. november. Det er fortsatt noen ledige plasser på begge samlingene. For mer info/påmelding, kontakt Robert L Jomisko (robert.jomisko@ntnu.no)

ICT Empowered Grid Conference

5. oktober, Trondheim
This conference will be the meeting

place for industry, academia, public sector, engineering consultants and other Smart Grid enthusiasts from Scandinavia and India. Deadline for registration September 23. ntnu.no/india2011/ime

EFIKS (Energi-Forskning-Innovasjon-Kreativitet-Student)

19.-20. oktober 2011, Trondheim
EFIKS er etablert for å øke kontakten mellom næringslivet og energi- og miljøstudentene ved NTNU, og synliggjøre betydningen forskning og utvikling har for utviklingen i kraftforsyning, energibruk og leverandørindustri.
efiks.no

ZERO konferansen

21.-22. november 2011, Oslo
zerokonferansen.no

CenSES

Centre for Sustainable Energy Studies

CenSES — Centre for Sustainable Energy Studies

Det humanistiske fakultet
NTNU
N-7491 Trondheim

www.censes.no
censes@ntnu.no

For abonnement på nyhetsbrevet, skriv til censes@ntnu.no

Redaksjonelle bidragsyttere:
Claude R. Olsen,
Ane Marte Heggedal og
Carina E. Reinholtsen

Layout/Design:
Endre Barstad Grafisk

UiO • Universitetet i Oslo